

רשמי נומברג מאודיסה

אימלקית שהועסקה. תבואה עומדת סבוכה לחוף ומישהו קורא מעליה ברוסית רסוקה: טיבארישקיי וקולו צולל ללא הד בחלל הריק. אנחנו שני אחי פרחי, והאנשים שעל מנסה-דספינה החייל על המשמר — וסליק. הספינות — אורחים יקרים. זה דא כבר היתה כל שבוע מפלינה אניה לארץ ישראל. היתה עליה, כמו ספולין. בתל אביב היתה אז שעת פריחה לבנין, היו האנשים זויס נאן וממשלת המועצות לא היתה נודרת בעדם. אחרי כן באו ראשוני החוזרים, נשמעה פריסת שלום ענומה—וההנועה עמדה מלכת.

עזה נחקת ספינה לציי — אחת לשבועים. העולים קצתם יתורים ורובם עולי רגל רופים, שדבם נחאזה לדשתמה על קברו של ישו והקדושים. הסמשלה אינה מעכנת בעד אנשי דת הקולים. רגל לקברי קדושים. ונהפוך הוא: מהגים אותם בכמה וכמה הקרות.

סעדתו על שלהנו שד בעל אנסניה יהודי, שכיפה שחורה חנושה לראשו וזקנו עשוי לשע. המאכלים במקדמה דנא. אלא מאי? המריון זעום והארנוניות עצומות.

— משמע: עת צרה היא ליעקב.
— צרות צרורות. אולם היו צרות יותר גדולות. עזה למצעה, אין החיים הלואים מנדר.

אף הוא אמר לעלות לציי. הציונים היו מתכנשים בביתו, היו סועדים על שולחנו לפני שהמלינה ספינתם והיו עושים אצלו ימים מספר, מאב הרוחיות היה מדומם ומכודח והיין היה משמח לכבב אנוש ובחשאי היו גם סוזים את רחיקיה. הוא, בעל המסעדה, ישב בכיתו הסמוך לחומו של ים וראה את היהודים שעלו לאיי בצאתם ובשובם ואלה שחזרו משם היו מדוכדכים ואכולי-יאוש. ומשראה כל זאת — נשאר אולם אפשר שיסע עוד...

אודיסה — רוח ציונית עזה מנשבת בה. בהיותי באמפת הנעוערתי, כלומר לפני ולפנים של משכן הקומוניזם, נחקרתי אלי אברך אחד ושני ושלישי. הם נחקרנו בחשאי, פניהם פתורות ומדברים בלחש: אדון נומברג מדבר אלי האחר עברית ומתחנן לפני שאעייץ בשיריו העבריים. והשני אומר לי: הערר נומברג והמלה העררי כמה כוונה שפונות בה? ללמדני: אין אני חברי ובקרה החברים לא יחד כבודי. הוא נחנן על אוני וקואם חרש כמפתיק סוד:

— הםי מובילים אותך ומראים לך דא והא. אל תהן בהם אפון. כל דבריהם כחש ומעל.

אודיסה שכורת-חיים, אשר יהודים יראי שמים היו רואים בה את פתחו של ניהנום. אודיסה המומלת בהרחבת-ידעת ומובלת בנתשולי הים — מפתינה לכשהו על תוצותיה רחבי הים ואילניה הרבים ועל האורה המציפה את הרחובות. כאותו אולם-החתונה המצפה לשושבינים.

ברחובות הנוהרים למישרים סטייל קהל שאינו יאה לרחובות ושהרחובות אינם יאים לו. אין זה הפרולטריון. אדוני המדינה — כי מספרו זעום באודיסה וישובתו שלא בסבורה של העיר. אין זה הקהל הסוביטי, המקידים, שמוסקבה מצוינת בהם. אלה הם בני אודיסה שחורי העין, ארוכי האף, שזוסי-שמש, שנשיהם מתפרכסות בכחל ושרק. הכחל והשרק — חביבים עדיין ברוסיה כבשאר המדינות, אלא שאמצעי שפור אלה מתוצרתה של רוסיה הם זכורית שבזבורית והנשים מתאוננות על יקרות-האמצעים הקוסמטיים הבאים מעבר לנבולין.

אילו הניעה פארים למצב עלוב כזה, מוכמחני, שהתה מירצת בה מהפכה והנכרים היו אנוסים לעלות על הבריך דות. אולם רוסיה — שאני. מקבלת את היסורין, אם גם בנניחות ואנחות.

בני-אודיסה קוראים לרחיבות בשמות משכבר-הימים ואינם מרגילים את פיוחיהם לשמות החדשים: רחוב ליבקנב, לסה, קרל מרכס, לנין, מרוצקי, חביבים עליהם השמות הישנים: יקטרינסקיה, פריאזברז'נסקיה וכיוצא באלה. המסחר הפרטי עולה כפורחת ובאופיריטה האירית — על החוכן הערו אצמלא סוביטית כדי לצאת את חובת הצנזורה — צוהל הקרל המולדוונקאי. מולדוונקה זו — עם המהפכה נופץ כתר-מושליה רגנבים, הלסטים ומחורי נשים ונשאר הבתים העלובים והמרוזבים המפויחים, נכנסתי אצל הקלוב של בעלי המלאכה: עניוה, אפליית ועוובה. לא כן קלוב פועלים הנמצא, כרניל, באחד מתרחובות הראשיים באולם מרווח, שישבו בו לפני מאילי האויסמקורטיה, שכן קרוב פועלים רוא, סוים. אדוני המדינה, ואילו בעלי-המלאכה די להם בקרן זוית נדחת ואשריהם שזכו בכלל לתעודה הכשרות...

סבליי-הנמר מהפרקים בארפין הדור, אלא דא עקא שהנמל מוטל שקט ושאנן כגר-סינן ופרנסתם של מאות הסבלים הללו — על מה היא? נמל זה שהיה מפלא את חלל האויר צפירות, שריקה וקולות אנב מעשי מעינה ומדיקה, הפלנת ספינות כשמאות פלחים טכל, אומה ולשון מצפהלים בו מדושני-עונג לאחר חלאות דרך ביטי העולם, בקיצור נמל בורגני שרבה בו כל השויתות של החברה הקיימת — עתה שריו הוא במנחה מחלמת. ספינת